

V Bruseli 19. 8. 2015
COM(2015) 401 final

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

**Výročná správa o aktivitách Európskej únie v oblasti výskumu a technického rozvoja v
roku 2014**

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

Výročná správa o aktivitách Európskej únie v oblasti výskumu a technického rozvoja v roku 2014

1. PODKLADOVÉ INFORMÁCIE PRE VÝROČNÚ SPRÁVU O AKTIVITÁCH V OBLASTI VÝSKUMU A TECHNICKÉHO ROZVOJA

Výročná správa o aktivitách Európskej únie (EÚ) v oblasti výskumu a technického rozvoja je vypracovaná podľa článku 190 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ). Účelom tejto správy je poskytnúť prehľad hlavných opatrení prijatých v príslušnom roku.

2. ŠIRŠÍ POLITICKÝ KONTEXT V ROKU 2014

Rok 2014 bol pre EÚ rokom veľkých politických zmien. Bol zvolený nový Európsky parlament, v novembri sa ujala funkcie nová Komisia a predseda Európskej rady prvýkrát pochádza z jedného z nových členských štátov, ktoré sa k Únii pridali od roku 2004. S cieľom nadviazať na pokrok členských štátov v opätovnom oživovaní európskeho hospodárstva zaviedol novozvolený predseda Komisie Jean-Claude Juncker program pre zamestnanosť, rast, spravodlivosť a demokratickú zmenu. Opiera sa o tri piliere – štrukturálne reformy, fiškálnu zodpovednosť a investície – a stanovuje desať jasných priorít s cieľom vrátiť ľuďom prácu a európskemu hospodárstvu rast. Navrhol sa nový investičný plán s cieľom aktivovať v najbližších troch rokoch verejné a súkromné investície v objeme 315 miliárd EUR. Európska komisia v januári 2015 predložila návrh nariadenia o Európskom fonde pre strategické investície (EFSI). Jeho prijatie Radou ministrov EÚ a Európskym parlamentom sa očakáva v lete 2015. Svoju úlohu pritom zohrá aj program Horizont 2020, a to v podobe príspevku do záručného fondu EFSI. Tým sa umožnia ďalšie investície v oblasti výskumu a inovácie.

V roku 2014 pokračovali aj snahy o fiškálnu konsolidáciu a vo väčšine členských štátov sa začali vyplácať. Postupné oživovanie európskeho hospodárstva, ktoré sa začalo v druhom štvrtroku 2013, v roku 2014 naberalo na tempe. Hoci minulý jar sa rast HDP v EÚ mierne spomalil, ku koncu roka 2014 sa opäť rozbehol s ročným rastom na úrovni 1,4 %¹.

3. VYKONÁVANIE PROGRAMU HORIZONT 2020

V decembri 2013 bol spustený program Horizont 2020 – historicky najväčší program EÚ pre výskum a inováciu, ktorý na sedemročné obdobie disponuje takmer 80 miliardami EUR. Hneď za ním nasledoval prvý pracovný program s rozpočtom 15 miliárd EUR na roky 2014 – 2015 s dvanástimi tzv. oblasťami zamerania. Výzvy sa spustili načas a používateľsky ústretové IT systémy programu Horizont 2020 fungovali od samého začiatku. Zjednodušený dvojročný pracovný program s novým prístupom na základe výziev bol navrhnutý tak, aby integroval politické ciele EÚ v procese strategického programovania, ktorý podporuje

¹ [Európska hospodárska prognóza – jar 2015.](#)

integráciu, zahŕňa kľúčové prvky a novinky a prináša väčší vplyv a tvorbu hodnoty. V 34 krajinách prebehla komplexná informačná kampaň, ktorá na podujatia prilákala približne 10 000 účastníkov. Popri nej sa organizovali aj ďalšie vnútroštátne a regionálne informačné činnosti.

Prvých sto výziev bolo uzavretých do 1. decembra 2014 – spolu prilákali 37 000 návrhov. Koncom apríla 2015 bolo podpísaných vyše 3 200 grantov s celkovým objemom žiadaného financovania vo výške 5,4 miliardy EUR. Priemerná miera úspešnosti návrhov bola od 12 do 14 %.

Európska komisia monitorovala vykonávanie prvých výziev, ako aj efektívnosť zjednodušujúcich opatrení. V rámci tohto monitorovania prebehli konzultácie s členskými štátmi, výskumnou obcou, zástupcami priemyslu a zainteresovanými stranami. Získané poznatky sú zhrnuté nižšie.

Reakcia na výzvy

Silná reakcia na prvé výzvy potvrdila atraktívnosť zamerania programu Horizont 2020 na výzvy, ako aj dopyt po cezhraničnej spolupráci na poli výskumu a inovácie. Široké tematické zameranie prvých výziev výslovne ocenila väčšina zainteresovaných strán vrátane MSP. Pri výzvach z roku 2014 bola zaznamenaná vysoká miera prihlasovania, čo sa v porovnaní s predošlým rámcovým programom prejavilo na zníženej miere úspešnosti. Hoci uplatnený selektívnejší výber podporuje excelentnosť, program by mohol z dlhodobého hľadiska stratiť na príťažlivosti. Preto sa v ďalších pracovných programoch počíta s opatreniami na riadenie vysokého dopytu a zachovanie nenormatívneho prístupu vychádzajúceho z výziev.

Napriek množstvu návrhov prijatému v prvých výzvach programu Horizont 2020 a tlaku na systémy vyhodnocovania sa v procese hodnotenia zachovala vysoká úroveň výberu a zloženia odborníkov.

Zjednodušovanie

Zainteresované strany vysoko ocenili online portál účastníkov². Ide o jednotné rozhranie programu Horizont 2020 na predkladanie návrhov, registráciu účastníckych organizácií i odborníkov, ale aj platby. Nová generácia IT systémov programu Horizont 2020 určených na spracovanie návrhov a grantov bez zdĺhavej fyzickej korešpondencie (elektronický podpis), ako aj zjednodušenie prevádzkových procesov odbremenili uchádzačov od byrokracie. Podľa prvých dostupných štatistík bol limit ôsmich mesiacov na získanie grantu splnený v drvivej väčšine prípadov (cca. 95 %).

Cyklus výskumu a inovácie

Podiel účasti súkromného sektora na prvých výzvach predstavuje 31 % z hľadiska počtu podpísaných dohôd o grante a 28 % z hľadiska finančného príspevku EÚ. V RP7 sú príslušné hodnoty 30, resp. 25 %. Účasť súkromného sektora je obzvlášť vysoká v pilieroch „vedúce postavenie priemyslu“ a „spoločenské výzvy“.

² Štúdia spoločnosti Ecorys, 2014.

Malé a stredné podniky (MSP)

Horizont 2020 je pre MSP atraktívny. Podľa dosiahnutých výsledkov EÚ smeruje k tomu, že sa 20 % spoločného rozpočtu na oblasť spoločenskej výzvy, ako aj na popredné a podporné technológie (LEIT) pridelí MSP. V rámci programu Horizont 2020 bol úspešne spustený nový nástroj pre MSP, ktorý sa s vyše 8 100 žiadosťami (6 900 vo fáze 1 a 1 200 vo fáze 2) stal najpopulárnejšou schémou roku 2014. Prilákal nováčikov a MSP so sľubným inovačným i ekonomickým potenciálom. Napríklad približne 50 % prvoprijemcov vo fáze 1 (155 financovaných projektov v čase prvej prvej uzávierky) už bolo aktívnych na európskom či globálnom trhu.

Spoločenské a humanitné vedy (SSH)

Horizont 2020 výrazne posilnil potenciálny príspevok SSH systematickou politikou ich integrácie do všetkých spoločenských výziev, ako aj do častí programu spojených s LEIT. V priemere 37 % tém v kombinovaných oblastiach spoločenskej výzvy, LEIT, veda so spoločnosťou a pre spoločnosť, šírenie excelentnosti a zvyšovanie účasti a výskumné infraštruktúry bolo vo výzvach rokov 2014 a 2015 označených ako relevantné z hľadiska SSH. Významnú úlohu zohrali SSH aj v rámci spoločenskej výzvy „inkluzívne, inovačné a reflexívne spoločnosti“, kde bolo za relevantné z hľadiska SSH označených až 80 % tém. Celkovo bolo prijímateľom v rámci SSH v roku 2014 priznaných 212 miliónov EUR: 194 miliónov EUR v rámci piliera spoločenskej výzvy a 18 miliónov EUR v rámci piliera LEIT.

Dobre doložené je aj zastúpenie odborníkov na SSH v hodnotiacich paneloch. Zo 688 hodnotiteľov menovaných na témy označené ako relevantné z hľadiska SSH malo 10 % v životopise jednu alebo viac disciplín SSH a 42 % interdisciplinárne zameranie v oblastiach SSH i mimo nich, alebo v hybridných oblastiach so zložkou SSH. Celkovo malo určitý typ odborných znalostí v oblasti SSH 357 zo 688 odborníkov, čo je vyše 50 %.

Ludské zdroje a mobilita

Hlavným zameraním akcií programu Marie Skłodowska-Curie (MSCA) v roku 2014 bola podpora inovačných prístupov k vzdelávaniu výskumných pracovníkov stimulujúca interdisciplinárnu, medzinárodnú a medziodvetvovú mobilitu.

Akcie MSCA sa stali hlavným nástrojom EÚ na podporu inovačného doktorandského štúdia. V roku 2014 sa financovalo 137 sietí výskumného vzdelávania s celkovým rozpočtom vyše 400 miliónov EUR. Patria sem priemyselné doktoráty, kde výskumné podniky a univerzity spoločne pripravujú doktorandský program, v ktorom veľká časť štúdia prebieha mimo akademického sektora, a programy vedúce k dvojitému alebo spojenému doktorandskému titulu. Celkovo sa na nich zúčastnilo 600 firiem. Okrem toho bolo pridelených 30 miliónov EUR na spolufinancovanie dvanástich doktorandských programov s cieľom posilniť pákový efekt európskych programov regionálneho, národného a medzinárodného financovania.

Klíma a trvalo udržateľný rozvoj

Bol stanovený cieľ, aby sa aspoň 35 % rozpočtu programu Horizont 2020 investovalo do podpory opatrení v oblasti klímy, a cieľ na úrovni 60 % v oblasti pokroku v zaistovaní udržateľnosti EÚ. Hoci momentálne dostupné údaje pokrývajú len programovateľné opatrenia (t. j. LEIT a spoločenské výzvy), najnovšie odhady pokroku v oblasti trvalo udržateľného rozvoja hovoria o 50 % a v prípade klímy o 32 %. Biodiverzita (bez cieľovej hodnoty) sa odhaduje na 3 %.

Rodová rovnosť

V pracovnom programe na roky 2014 – 2015 sa rodové otázky výslovne spomínajú vo vyše sto témach takmer vo všetkých okruhoch. Na uľahčenie prístupu žiadateľov boli tieto témy na portáli účastníkov označené ako relevantné z hľadiska rodovej rovnosti. Jedným z cieľov v oblasti rodovej rovnosti v rámci programu Horizont 2020 je zabezpečiť, aby aspoň 40 % odborníkov v hodnotiacich paneloch a odborných skupinách boli ženy. Cieľ sa takmer splnil – podľa prvotných výsledkov mali ženy medzi hodnotiteľmi 35 % zastúpenie.

Medzinárodná spolupráca a dohody

Horizont 2020 je plne otvorený medzinárodnej účasti a navyše zameraný na strategické oblasti spolupráce s kľúčovými medzinárodnými partnerskými krajinami a regiónmi. 20 % všetkých tém v pracovnom programe na obdobie 2014 – 2015 bolo označených za osobitne dôležité pre medzinárodnú spoluprácu, pričom intenzita cielených opatrení bola v jednotlivých častiach odlišná. Navrhla sa podpora vlajkových iniciatív medzinárodnej spolupráce ako napríklad Globálna výskumná spolupráca pre pripravenosť v prípade infekčných chorôb, Globálna aliancia na boj proti chronickým chorobám, Medzinárodné konzorcium pre výskum zriedkavých chorôb³ či spolupráca EÚ a Japonska v oblasti kritických sietí a výpočtových platforiem. S posunom k širšiemu vymedzeniu menej vyhranených tém sa miesto používania kritérií oprávnenosti začalo na podnecovanie medzinárodnej spolupráce viac využívať povzbudzovanie. Napriek tomu, keďže subjekty z piatich veľkých rozvíjajúcich sa krajín (Brazília, Rusko, India, Čína a Mexiko) už nie sú oprávnené na automatické financovanie z programu Horizont 2020, došlo podľa počiatkových zistení k celkovému poklesu účasti medzinárodných partnerov.

Celkovo sa v roku 2014 do programu Horizont 2020 formou dohôd o pridružení zapojilo 12 krajín. Nórsko a Island sa pridružili v máji 2014. Päť krajín západného Balkánu (Albánsko, Bosna a Hercegovina, bývalá Juhoslovanská republika Macedónsko, Čierna Hora a Srbsko), Moldavská republika, Turecko a Izrael podpísali dohody s Európskou úniou v lete 2014. V decembri 2014 bola podpísaná dohoda o pridružení s Faerskými ostrovmi. Dohody o pridružení umožnia výskumným subjektom z týchto krajín využiť príležitosti na financovanie, ktoré program Horizont 2020 ponúka.

Medzinárodná dohoda o pridružení Švajčiarska k častiam programu Horizont 2020 bola podpísaná 5. decembra 2014. Švajčiarsko sa podpísaním dohody zapojilo do piliera programu Horizont 2020 excelentná veda, do ktorého patria Európska rada pre výskum, vznikajúce technológie a technológie budúcnosti, výskumné infraštruktúry a akcie programu

³ Pozri témy v rámci výzvy Koordinačné činnosti v zdravotníctve s orientačným rozpočtom približne 17 miliónov EUR.

Marie Skłodowska-Curie, opatrenia v rámci osobitného cieľa šírenie excelentnosti a zvyšovania účasti a napokon program Euratomu pre výskum a odbornú prípravu, ako aj činnosti Európskeho spoločného podniku pre ITER a rozvoj energie jadrovej syntézy na roky 2014 – 2020. Očakáva sa, že dohoda o pridružení bude platiť do 31. decembra 2016. Vtedy podľa toho, či Švajčiarsko ratifikuje protokol o rozšírení pôsobnosti dohody o voľnom pohybe osôb na Chorvátsko, bude nasledovať plnohodnotná dohoda o pridružení alebo Švajčiarsko zostane treťou krajinou.

Zvyšovanie účasti

Program Horizont 2020 zavádza osobitné opatrenia pre šírenie excelentnosti a zvyšovanie účasti v členských štátoch a regiónoch s pomerne slabými výsledkami v oblasti výskumu a inovácie. Z programu Horizont 2020 sa financujú tieto typy činností: „Teaming“ výskumných inštitúcií (zakladanie či posilňovanie centier excelentnosti) – bolo prijatých 167 oprávnených žiadostí zo všetkých členských štátov zvyšujúcich účasť; „ERA Chairs“ (granty na prilákanie výnimočných výskumníkov do výskumných inštitúcií s vysokým potenciálom excelentnosti) – bolo prijatých 85 oprávnených žiadostí takmer zo všetkých členských štátov zvyšujúcich účasť; „Twinning“ (výrazné posilňovanie vymedzenej výskumnej oblasti prepájaním s poprednými medzinárodnými inštitúciami) – iniciatíva podporená výzvou otvorenou v roku 2014, ktorá sa však v roku 2015 uzatvára. Podpora sa poskytuje aj na COST (európska spolupráca v oblasti vedy a techniky) – jeden z najstarších európskych rámcov medzivládnej spolupráce v oblasti vedy, techniky a inovácie. Na tieto činnosti je počas sedemročného obdobia vymedzený rozpočet zhruba 800 miliónov EUR.

4. Partnerstvo s priemyslom

Investičný balík v oblasti inovácie⁴

V roku 2013 vydala Európska komisia niekoľko návrhov iniciatív v oblasti verejno-súkromných partnerstiev a partnerstiev medzi verejnými subjektmi. O rok neskôr, v máji 2014, členské štáty oficiálne prijali investičný balík v oblasti inovácie.

Vznikla tak nová generácia verejno-súkromných partnerstiev, ktorá spojí investície v objeme vyše 22 miliárd EUR. Súčasťou balíka je deväť spoločných technologických iniciatív (JTI), ktoré si organizujú vlastný výskumný program a pridávajú finančné prostriedky na projekty na základe otvorených výziev. V júli 2014 už bolo aktívnych sedem z nich, ako aj štyri partnerstvá medzi verejnými subjektmi (iniciatívy podľa článku 185). Príspevok EÚ do balíka vo výške 9 miliárd EUR mobilizuje investície súkromného sektora vo výške 10 miliárd EUR, doplnené 4 miliardami EUR od členských štátov.

Zmluvné verejno-súkromné partnerstvá (cPPP)

V decembri 2013 predstavila Európska komisia osem zmluvných verejno-súkromných partnerstiev so strategickým významom pre európsky priemysel. Na rozdiel od spoločných technologických iniciatív si cPPP neorganizujú vlastné výzvy – financovanie poskytuje

⁴ [Investičný balík v oblasti inovácie.](#)

Komisia cez otvorené výzvy pracovného programu v rámci programu Horizont 2020. Zmluvné nástroje na založenie týchto ôsmich cPPP podpísala Komisia a predsedovia účelových združení priemyselného výskumu a inovácie, ktoré zastupujú vyše 1 000 malých i veľkých firiem z celej Európy. Deviate partnerstvo cPPP vzniklo v októbri 2014. Celková predbežná finančná obálka Komisie na týchto deväť zmluvných verejno-súkromných partnerstiev v rámci trvania programu predstavuje 6,7 miliardy EUR. V pracovnom programe na roky 2014 – 2015 podporilo zapojenie priemyslu okrem iného aj financovanie zmluvných verejno-súkromných partnerstiev v objeme 800 miliónov EUR.

5. EURÓPSKY VÝSKUMNÝ PRIESTOR (EVP)

V septembri 2014 Komisia predložila druhú správu o pokroku v oblasti EVP⁵, ktorá sumarizuje pokrok v implementácii Európskeho výskumného priestoru v členských štátoch a niektorých pridružených krajinách. Dokazuje, že partnerstvo EVP sa ukázalo ako úspešné a že sú splnené všetky štyri podmienky jeho úspechu:

- členské štáty prijímajú čoraz viac opatrení na podporu EVP,
- organizácie v rámci platformy zainteresovaných strán EVP naďalej spolupracujú na plne funkčnom EVP,
- na úrovni EÚ sú zavedené opatrenia na podporu politiky a EVP je súčasťou európskeho semestra,
- je zavedený mechanizmus monitorovania EVP, ktorý poskytuje čoraz spoľahlivejšie údaje.

Koordinácia národných výskumných programov

V rámci programu Horizont 2020 sa posilnila účasť EÚ na výzvach realizovaných v programoch členských štátov s využitím nového nástroja sietí Európskeho výskumného priestoru (ERA-NET). Horizont 2020 zároveň podporuje desať iniciatív spoločnej tvorby programov (JPI), ktoré zaviedla Rada. JPI prepájajú národné programy s celoeurópskymi agendami strategického výskumu. Sú dôležitým nástrojom na zaistenie dobudovania EVP.

6. POLITICKÝ RÁMEC

Európsky semester

V kontexte európskeho semestra koordinácie hospodárskych politík boli prijaté aj odporúčania pre jednotlivé krajiny v oblasti výskumu a inovácie. V roku 2014 boli prijaté odporúčania v súvislosti so zlepšovaním rámcových podmienok pre podnikanie v oblasti výskumu a inovácie (Belgicko a Francúzsko), s prioritizáciou verejných investícií do výskumu a inovácie (Nemecko, Taliansko a Španielsko), zvyšovaním efektívnosti týchto investícií (Taliansko, Slovensko a Španielsko) a pákovým efektom pre podniky pôsobiace v danej oblasti vďaka inteligentnej špecializácii a spolupráci verejného a súkromného sektora (Portugalsko a Slovinsko).

⁵ [Správa o pokroku v oblasti EVP z roku 2014.](#)

Oznámenie o výskume a inovácii ako zdrojoch obnoveného rastu⁶

Oznámenie z júna 2014 s názvom „Výskum a inovácia ako zdroje obnoveného rastu“ je silným politickým odkazom o význame kvality investícií do výskumu a inovácie v Európe. Navrhuje tri prioritné osi, na ktoré by sa členské štáty mali zamerať: kvalita strategického rozvoja a procesu tvorby politiky, kvalita programov vrátane zamerania zdrojov a zlepšenia mechanizmov financovania a kvalita výskumných a inovačných inštitúcií.

Ročný prieskum rastu na rok 2015 zdôraznil potrebu reforiem, ktoré by zvýšili kvalitu a efektívnosť verejných investícií do výskumu a inovácie a vytvárali v tejto oblasti priaznivé prostredie pre podnikanie a investície.

Európske štrukturálne a investičné fondy (EŠIF)

Horizont 2020 a európske štrukturálne a investičné fondy sú významnými nástrojmi na posilnenie investícií do výskumu a inovácie v kontexte rozpočtu EÚ a poukazujú na možné synergie oboch politických rámcov pri financovaní projektov výskumu a inovácie. Z EŠIF sa v období rokov 2014 – 2020 poskytne vyše 100 miliárd EUR grantového financovania na inováciu v širšom zmysle – z toho 40 miliárd pôjde na základný výskum a inováciu.

Európsky inovačný a technologický inštitút (EIT)

Ako sa stanovuje v Horizonte 2020 – rámcovom programe pre výskum a inováciu, rozpočet Európskeho inovačného a technologického inštitútu⁷ na roky 2014 až 2020 je 2,38 miliárd EUR. Prvá skupina znalostných a inovačných spoločenstiev (ZIS) inštitútu v roku 2014 stabilne narastala z hľadiska rozpočtu, činností i výsledkov. Spoločenstvo EIT sa ďalej rozšírilo vytvorením dvoch nových ZIS v oblasti zdravého života a aktívneho starnutia („EIT Health“) a udržateľného geologického prieskumu, ťažby, spracovania, recyklácie a náhrady surovín („EIT Raw Materials“).

Finančné nástroje

Komisia a Európska investičná banka (EIB) vytvorili v lete 2014 nový finančný nástroj EÚ: InnovFin (financie EÚ pre inovátorov), ktorý uľahčí MSP i veľkým podnikom a inovátorským firmám vo všeobecnosti prístup k financovaniu. InnovFin nadväzuje na úspech finančného nástroja s rozdelením rizika, ktorý vznikol v rámci RP7. Produkty InnovFin sprístupnia 24 miliárd EUR na financovanie výskumu a inovácie. InnovFin zahŕňa škálu produktov – od záruk pre sprostredkovateľov, ktorí poskytujú úvery MSP, až po priame pôžičky podnikom – čím v EÚ a pridružených krajinách programu Horizont 2020 prispieva k podpore projektov výskumu a inovácie všetkých veľkostí.

Inovácia a podnikanie

V roku 2014 sa v nadväznosti na revíziu iniciatívy „Small Business Act“ spustil Akčný plán pre podnikanie 2020. Stanovujú sa v ňom opatrenia na podporu, propagáciu a monitorovanie podnikania v Európe (vrátane digitálneho). Súčasťou tohto plánu je iniciatíva „Start-up

⁶ [Oznámenie o výskume a inovácii ako zdrojoch obnoveného rastu.](#)

⁷ EIT spadá do pôsobnosti GR pre vzdelávanie a kultúru.

Europe“, ktorá sa zameriava na posilnenie podnikateľského prostredia pre podnikateľov z prostredia webu a informačných a komunikačných technológií (IKT). Inovačný radar je pilotná iniciatíva spustená v roku 2014 s cieľom identifikovať inovácie s vysokým potenciálom a hlavných inovátorov v RP7, programe podpory politiky (PSP) IKT ako súčasť rámcového programu pre konkurencieschopnosť a inovácie (CIP) a v projektoch programu Horizont 2020.

Otvorená veda

V posledných rokoch vedci začali uprednostňovať otvorený prístup k vedeckým informáciám, do výskumu sú väčšmi zapájaní občania a s príchodom veľkých dát (big data) sa otvárajú nové možnosti pre samotný výskum. V júli 2014 iniciovala Komisia konzultáciu s názvom „Veda 2.0“, ktorej zámerom bolo vyhodnotiť povedomie zainteresovaných strán o novom trende otvorenej vedy a identifikovať možné politické dôsledky a opatrenia na posilnenie konkurencieschopnosti európskeho systému vedy a výskumu. Výsledky konzultácie sa sprístupnia online na stránke [Váš hlas v Európe](#)⁸.

Otvorený prístup je jedným z dôležitých aspektov vývoja vedeckého systému. V programe Horizont 2020 je otvorený prístup k vedeckým publikáciám povinný pre všetkých príjemcov. Pracuje sa aj na flexibilnom pilotnom programe otvoreného prístupu k samotným údajom z výskumov. Ten zahŕňa flexibilný systém rozhodovania o účasti či neúčasti, ktorý zohľadňuje potrebu rovnováhy medzi otvorenosťou a ochranou vedeckých informácií, komercializáciou a ochranou práv duševného vlastníctva, otázkami ochrany súkromia či bezpečnosti, ako aj správy a uchovávaní údajov.

Medzinárodný panel o zmene klímy

V roku 2014 zasadol Medzivládny panel o zmene klímy (IPCC), ktorý 2. novembra 2014 uverejnil svoju piatu hodnotiacu správu (AR5). V jej záveroch zaujali kľúčové miesto viaceré výskumné projekty EÚ financované z RP6 a RP7.

Táto správa s názvom „Zmena klímy 2014 – dôsledky, prispôsobovanie a zraniteľnosť“⁹ konštatuje, že reakcia na zmenu klímy si vyžaduje rozhodovanie o rizikách v meniacom sa svete. Správa zohrá v nadchádzajúcich rokoch významnú úlohu.

Epidémia eboly

Vypuknutie epidémie eboly v západnej Afrike bolo jednou z najväznejších medzinárodných zdravotníckych kríz roku 2014. Európska komisia bezodkladne podporila urgentný výskum ochorenia, pričom prvý raz použila (na výskumné opatrenia) výnimočný dôvod podľa nariadenia o rozpočtových pravidlách – riadne opodstatnený núdzový prípad. Dohody o grante sa podpísali do dvoch mesiacov od prijatia návrhov. Z programu Horizont 2020 sa na výskum eboly použilo 24,4 milióna EUR v súlade s prioritami, ktoré identifikovala Svetová zdravotnícka organizácia, a v spolupráci s ďalšími medzinárodnými subjektmi, ktoré poskytli financovanie. Komisia okrem toho v spolupráci s farmaceutickým priemyslom

⁸ [Váš hlas v Európe.](#)

⁹ [Zmena klímy 2014 – dôsledky, prispôsobovanie a zraniteľnosť.](#)

spustila výzvu „IMI Ebola+“ v rámci verejno-súkromného partnerstva „Iniciatíva za inovačnú medicínu“ (IMI). Z programu Horizont 2020 sa uvoľnilo 140 miliónov EUR, ktoré priniesli ďalších 101 miliónov eur z farmaceutického priemyslu.

7. SPOLOČNÉ VÝSKUMNÉ CENTRUM (JRC)

V roku 2014 spoločné výskumné centrum reagovalo na čoraz väčší počet žiadostí o vedeckú podporu politík, ktoré prichádzali z útvarov Komisie pre politiky a týkali sa priorit EÚ, a to najmä v rámci rastovej stratégie Európa 2020. Spoločné výskumné centrum poskytlo priamu vedeckú podporu tematickým politickým oblastiam, ako sú: hospodárska a menová únia, jednotný trh, inovácia, rast a zamestnanosť, nízkouhlíkové hospodárstvo a efektívne využívanie zdrojov, poľnohospodárstvo a globálna potravinová bezpečnosť, verejné zdravie a bezpečnosť, jadrová bezpečnosť a fyzická ochrana (program Euratomu), lepšia právna regulácia a vyhodnocovanie vplyvu.

8. ŠÍRENIE A VYUŽÍVANIE VÝSLEDKOV

Siedmy rámcový program¹⁰

Za sedem rokov RP7 sa uzavrelo 487 výziev s takmer 136 000 návrhmi od vyše 601 000 žiadateľov, z čoho 97 % sa uznalo za oprávnené na vyhodnocovanie. Vyše 25 000 návrhov zahŕňajúcich viac ako 130 000 účastníkov prešlo do fázy rokovania. Celkové požadované financovanie EÚ dosiahlo 41,7 miliardy EUR. Priemerná miera úspešnosti návrhov bola 19 %. Pokiaľ ide o účasť malých a stredných podnikov, 18,6 % všetkých účastníkov dohôd o grante podpísaných v roku 2013 boli MSP.

Z projektov RP7 doposiaľ (od spustenia programu v roku 2007) vzišlo 32 461 publikácií. Celkovo sa ku koncu roka podalo 1 185 patentových prihlášok¹¹, čo je dobrý ukazovateľ využiteľného inovačného potenciálu.

Dosah a pridaná hodnota programov a projektov EÚ¹²

Podpora EÚ pre výskum a inováciu má jediný hlavný cieľ: má priniesť výsledky. Podporou výskumu a inovácie sa EÚ usiluje o hospodársky, sociálny a environmentálny vplyv a podporu konkurencieschopnosti, rastu a tvorby pracovných miest, ako aj riešenia spoločenských výziev. Podpora EÚ pre výskum a inováciu sa poskytuje len tam, kde môže byť účinnejšia než vnútroštátne financovanie. Uvádzame niekoľko príkladov úspešných projektov financovaných z RP7, ktoré dokazujú pridanú hodnotu poskytnutej podpory v Európe, konkrétne výsledky a vzniknutý dosah:

- Európskou úniou podporovaná „Európska sieť infraštruktúry klinického výskumu“ (ECRIN) vytvorila jednotný európsky priestor klinického výskumu združujúci

¹⁰ Európska komisia (2014): Siedma monitorovacia správa o 7RP.

¹¹ Zdrojom týchto údajov je nástroj SESAM (online vykazovací nástroj Európskej komisie pre projekty RP7)/CORDA (spoločný výskumný dátový sklad). Údaje sa týkajú tej časti RP7, ktorú implementovalo GR RTD. Osobitný program „Ľudia“ bol vylúčený, pretože, hoci ho pôvodne riadilo GR RTD, v súčasnosti ho riadi GR EAC. Osobitný program „Myšlienky“ bol vylúčený tiež, pretože nevyužíva nástroj SESAM. Časť RP7, ktorú implementuje GR CNECT, je tiež vylúčená, lebo sa nepoužil nástroj SESAM.

¹² [Výročná správa o činnosti GR RTD za rok 2014.](#)

zariadenia klinického výskumu jednotlivých štátov do celoeurópskej siete, ktorá dokáže poskytnúť podporu v ktorejkoľvek medicínskej oblasti vďaka špecializovaným službám a infraštruktúre. Vznikli či posilnili sa tým vnútroštátne infraštruktúry, čo povedie k lepšej zdravotnej starostlivosti i zvýšenej konkurencieschopnosti európskej vedy a priemyslu.

- Spoločným európskym spoločenským výzvam možno najlepšie čeliť na úrovni EÚ. Projekt WeSenseIt vytvoril koncepciu monitorovania hladiny vody, pri ktorej sa občania – napríklad dobrovoľný „povodňový dozor“ (flood wardens) v Spojenom kráľovstve, či talianski dobrovoľníci civilnej ochrany – môžu vďaka mobilom a sociálnym médiám aktívne zapojiť do zberu, vyhodnocovania a podávania informácií o vodnej hladine. Ide o úsporný systém včasného varovania pre poddimenzované miestne orgány.
- Výskumný projekt SOLAR-JET financovaný EÚ vyvinul prvé „solárne“ letecké palivo len z vody a oxidu uhličitého. Je to sľubná technológia, ktorá zvyšuje energetickú bezpečnosť a súčasne pôsobí proti zmene klímy, keďže využíva ako zdroj skleníkový plyn. Hoci projekt je stále v pokusnej fáze, podľa doterajších výsledkov má potenciál bezpečnej, udržateľnej a masovej dodávky leteckého paliva, nafty, benzínu či dokonca plastov.

Šírenie výsledkov programu Horizont 2020

Reálne využívanie a šírenie výsledkov projektov v rámci programu Horizont 2020 je kľúčové, keďže maximalizuje pridanú hodnotu a dosah nového rámcového programu. Osobitné opatrenia zamerané na využívanie výsledkov sa už v rámci programu Horizont 2020 začali zavádzať v rámci iniciatív ako motivačné ocenenia, nástroj pre MSP, demonštračné projekty a investičné nástroje InnovFin.

9. VÝHLED NA ROK 2015

Komisia bude pokračovať v úsilí o dosiahnutie cieľov stratégie Európa 2020. Vyhodnotil sa pokrok v dosahovaní záväzkov vlajkovej iniciatívy „Inovácia v Únii“¹³, najmä z hľadiska pokroku vo vykonávaní opatrení zavedených na ich naplnenie. Uvedené sú aj konkrétne príklady.

V roku 2014 sa začal cyklus pracovného programu na roky 2016 – 2017 so zohľadnením politických priorít predsedu Junckera. Svoju rolu tu zohrá aj program Horizont 2020, z ktorého sa do záručného fondu Európskeho fondu pre strategické investície prispeje sumou 2,2 miliardy EUR. Pracovný program na roky 2016 – 2017 zohľadní poznatky získané z prvých výziev programu Horizont 2020, ktorý sa bude tematicky naďalej riadiť prístupom zameraným na výzvy. V pracovnom programe sa efektívnejšie zohľadnia témy ako medzinárodná spolupráca, spoločenské a humanitné vedy či rodový rozmer. Zároveň sa lepšie využije dostupné spektrum nástrojov financovania v záujme podpory inovácie v celom programe Horizont 2020.

¹³ [Stav Inovácie v Únii – hodnotenie rokov 2010 – 2014.](#)

V neposlednom rade sa analyzujú budúce výzvy v rámci programu Horizont 2020 s cieľom zaistiť, že program bude mať väčší vedecký, spoločenský, environmentálny i hospodársky vplyv než jeho predchodcovia.